

Assaig

Un mal any de tants

David Castillo

Hi ha llibres que haurien de ser repartits massivament, que són un esdeveniment cultural que supera l'entreteniment, la reflexió i la bellesa que plantegen. Aquest seria el cas de *Diari d'un mal any*, la novetat de J.M. Coetzee, premi Nobel 2003 i autor d'un grapat de novel·les i de llibres de memòries de primer ordre. Presentat com una novel·la, *Diari d'un mal any* és un conjunt que combina dues parts: un recull d'articles amb marcat to periodístic i els fragments d'un diari personal. Paral·lelament, i situats al final de cada pàgina, hi circulen un parell de narracions. La primera des del punt de vista de l'escriptor dels articles i del diari, un veterà novel·lista de prestigi, que se sent atret per una jove d'origen filipí, a qui contracta perquè li mecanografiï els articles. I una altra narració, enfocada també des de la primera persona per la jove i bella filipina.

El plantejament original de situar en diferents plans tres estils diferents de relat podria sorprendre's o desparitar-nos, però tot, tot, queda de banda quan assistim a l'exhibició de talent que Coetzee desplega mentre s'interroga per diferents aspectes de l'actualitat: Guantánamo; la pedofília; Iraq; Bush, Rumsfeld i Cheney, als quals qualifica de criminals de guerra, o Tony Blair: "Sense cap brúixola interior tret de l'ambició personal, s'embarca en el viatge de la política, i acaba convertint-se en un entusiasta de

TIZIANA FABI / AFP

En el seu nou llibre, el premi Nobel J.M. Coetzee combina assaig periodístic, dietari i narrativa

l'avarícia empresarial, un promotor de la guerra, un còmplice de la tortura i la desaparició d'opositors. També ens parla de Maquiavel, de Kurosawa, de l'anarquisme, de Bach, del seu pare -en poques línies ens aboca a l'abisme- o fa un recital de crítica literària com qui no vol la cosa.

A *Diari d'un mal any* hi podem trobar temes recurrents, com la maldat, la vellesa i l'amor a la joventut, que

Coetzee havia tractat també magistralment a *Home lent* i *Esperant els bàrbars*; la manca de la passió, ja abordada a *Desgràcia*; la soledat a *Elisabet Costello*, o el maltractament als animals a *Les vides dels animals*.

Coetzee domina tots els racons de la trama, del punt de vista i dels gèneres. Definint-se com un estoic -ell s'anomena "quietista anarquista pessimista"-, el recital té moments culmi-

nants en la reflexió ètica o en la literària: "El criteri del mestre Tolstoi en una mà i el del mestre Dostoievski en l'altra. Gràcies al seu exemple, un esdevé millor artista, i quan dic millor, no vull dir més hàbil, sinó èticament més bo. Tots dos fan desaparèixer les pretensions més impures d'un escriptor; li aclareixen la visió; li fortifiquen el braç". Amb lectures com aquestes, no cal sortir de casa. *

Diari d'un mal any

J.M. Coetzee
Traducció: Dolors Udina
Edicions 62
Barcelona, 2007
Preu: 18,90 euros
Pàgines: 207

■ Coetzee s'interroga sobre la maldat, la bellesa i l'actualitat en el seu nou llibre

1 2 3 4 5

ANIMUS MOLESTANDI

Un Palau a Madrid

PATRÍCIA GABANCHO

Llegeixo en aquest diari que Mario Gas acollirà, en el teatre que governa, un espectacle fet amb els textos escènics que Josep Palau i Fabre va dedicar al mite de Don Joan. L'ha de dirigir Hermann Bonnín. És una gran notícia. Serà estimulante la conjunció entre aquestes dues sensibilitats, inquisitiva en el poeta, exquisida en el director. Palau està vivint un moment de plenitud: l'activitat imparabile de la seva Fundació, que ha esdevingut una autèntica Casa de la Poesia, i homenatges, i celebracions. Una vegada li vaig dir: deu ser molt difícil viure la vida de Palau i Fabre, i l'home ni tan sols va somriure: sí, sí, em va dir,

mirant com a través d'una boira espessa. Palau ha patit molt, ha estimat molt, s'ha empenyat molt.

Don Joan no és, com podeu suposar, el meu mite favorit, però d'aquesta operació m'interessa una altra cosa. M'interessa la presència de la cultura catalana a Madrid, de forma natural, com qui no vol la cosa. I és que d'un temps ençà s'està dreçant un mur virtual al voltant de la cultura catalana, que, com tots els murs, es construeix només des d'una banda. Un mur virtual no és mai virtual del tot, perquè com que les cultures estan fetes de matèria intangible, basta un

silenci per tancar-les en un gueto. Els guetos també es construeixen unilateralment. Així que Mario Gas, que és persona de fidelitats, ha decidit establir un Check Point Charlie al seu teatre, i entre l'escenari i el pati de butaques es farà alguna cosa semblant a un intercanvi de presoners.

No fa gaire vaig llegir una entrevista que contestava Esther Tusquets. ¿Vostè llegeix literatura catalana?, li preguntaven. No, va dir ella, i es va quedar tan ampla. La cosa va passar sense més. Si algú gosés dir el mateix de la cultura espanyola, la indignació i la riulla, a parts iguals,

sacsejarien les columnes del temple. Es pot admetre que no combreguis amb la part més primària d'una cultura, el folklore posem per cas, però ¿la literatura?, ¿paraules, emocions, idees? ¿No és universal, aquest material? Això seu és un prejudici, senyora editora, i no se'n parli més. El cas no em treu la son, però jo recordo, perquè hi era, el temps en què les dues cultures presents a Catalunya vivien una certa cordialitat, què dic!, una complicitat que fregava l'amistat. Llegeix ara determinats articles, els uns de vilipendi i els altres de queixa -com aquest meu- i sabreu el grau de verí que corre per aquests topants. *